

Gesprek Experts

Actieagenda Industrie en omwonenden

Position Paper **Interprovinciaal Overleg**

De Actieagenda Industrie en Omwonenden biedt waardevolle aanknopingspunten voor het verbeteren van de milieukwaliteit en het bevorderen van een gezondere leefomgeving en betere bescherming van omwonenden. Het IPO onderschrijft het belang van een integrale benadering waarin gezondheid, leefomgeving en industriële ontwikkeling in samenhang worden beschouwd. Het plan van aanpak laat zien dat het Rijk ervoor heeft gekozen een beperkt aantal maatregelen en verkenningen uit het bredere palet aan aanbevelingen op te pakken. De gekozen aanpak kan bijdragen aan beter inzicht, meer transparantie en versterking van het vertrouwen tussen industrie, overheid en omwonenden.

Twijfels

Tegelijkertijd betwijfelen de provincies of het beperkte aantal maatregelen zal bijdragen aan een betere bescherming van de gezondheid van omwonenden. In samenhang hiermee blijven er vragen bestaan over uitvoerbaarheid, juridische houdbaarheid, verantwoordelijkheidsverdeling en het uiteindelijke handelingsperspectief voor bevoegde gezagen en uitvoeringsdiensten.

Om te komen tot een effectief en samenhangend pakket van maatregelen is het van belang de resultaten van pilots en verkenningen te vertalen naar heldere beleids- en uitvoeringskaders. Daarbij moet de impact op omwonenden, bedrijven, overheden en uitvoeringsdiensten expliciet in beeld worden gebracht. De inzet zou zich daarbij niet moeten beperken tot handreikingen en aanvullende metingen, maar, indien uit de pilots en verkenningen blijkt dat dit noodzakelijk is, ook moeten leiden tot verbetering van landelijke regelgeving om inwoners beter te beschermen tegen schadelijke emissies en bevoegde gezagen voldoende handelingsperspectief te bieden. In dat kader past ook een expliciete beschouwing op de rol en verankering van het verzorgingsbeginsel, juist waar onzekerheden bestaan over emissies en mogelijke gezondheidsrisico's voor omwonenden.

De gezamenlijke provincies benadrukken daarnaast het belang van een UDO-toets (Uitvoeringstoets Decentrale Overheden), inclusief het in beeld brengen van financiële gevolgen, conform artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet, zodra uit de pilots en verkenningen blijkt dat wijziging van wet- en regelgeving noodzakelijk is.

Gekozen maatregelen

Over een aantal gekozen maatregelen geven wij u graag enkele punten mee:

1. Pilot rol GGD bij omgevingsvisie en -plan

Het IPO kijkt met aandacht naar de pilot waarin GGD-advies wordt betrokken bij omgevingsvisies en -plannen. Het structureel meenemen van gezondheidskennis kan bijdragen aan een zorgvuldige en transparante afweging in de fysieke leefomgeving. Wel vraagt de uitwerking om een duidelijke rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk, provincies, gemeenten, GGD's en uitvoeringsdiensten. Maatregelen zijn alleen uitvoerbaar en effectief wanneer het Rijk duidelijke kaders biedt over de omgang

met cumulatie, inclusief juridische verankering in de VTH-regelgeving, een landelijke visie op de verdeling van milieuruimte over sectoren, en een sterkere verankering van het voorzorgbeginsel.

2. Pilot Meten en monitoren

De voorgestelde pilot Meten en Monitoren kan waardevolle inzichten opleveren voor beleid en toezicht. Monitoring van emissies en immissies blijft echter technisch complex, kostbaar en afhankelijk van bedrijven. Immissiemetingen kunnen inzicht geven in de toestand van de leefomgeving vanuit ruimtelijk en gezondheidskundig perspectief, maar leiden niet automatisch tot juridisch handelingsperspectief voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

3. Landelijke gesprekstafel industrie, overheid en omwonenden

Het IPO erkent de intentie achter de landelijke gesprekstafel en onderschrijft het belang van structurele dialoog tussen overheid, industrie en omwonenden. Tegelijkertijd wijzen provincies op het bestaande speelveld van bevoegdheden en overlegstructuren. Het risico bestaat op overlap met bestaande overleggen en onduidelijkheid over verantwoordelijkheden. In dat licht is het van belang te onderstrepen dat een landelijke gesprekstafel primair van betekenis is voor het Rijk als stelselverantwoordelijke en wetgever, onder meer voor het agenderen van landelijke beleidskeuzes en eventuele aanpassingen in wet- en regelgeving. Voor de bevoegde gezagen op decentraal niveau bestaan reeds overlegstructuren met omwonenden en andere betrokken partijen, waarin de uitvoering en lokale afstemming plaatsvinden. Het IPO acht het van belang dat de dialoog met omwonenden niet wordt vervangen door nieuwe overlegstructuren, maar juist wordt versterkt via bestaande routes.

Verkenningen

Het IPO ziet meerwaarde in de verkenning naar een mogelijk herbeoordelingsmoment van vergunningen. Een dergelijk landelijk en structureel ijkpunt kan voor provincies van belang zijn, omdat het de mogelijkheid biedt om te toetsen of bestaande vergunningen nog toereikend zijn om omwonenden voldoende te beschermen tegen schadelijke emissies, mede in het licht van nieuwe inzichten, cumulatieve effecten en technologische ontwikkelingen. Daarmee wordt voorkomen dat actualisatie van vergunningen afhankelijk blijft van incidenten of juridische procedures.

Provincies kijken ook met aandacht naar de verkenning van positieve financiële prikkels voor bovenwettelijke verbetering van de impact op leefomgeving en gezondheid. Een stimulerend beleidsinstrumentarium kan bedrijven ondersteunen bij het versneld toepassen van schonere productieprocessen en het terugdringen van emissies. Daarbij is van belang dat financiële prikkels aanvullend zijn op wettelijke normen en handhaving, gericht zijn op aantoonbare milieuwinst, uitvoerbaar en controleerbaar zijn, niet leiden tot onduidelijke verantwoordelijkheden of ongelijke concurrentieverhoudingen. Het IPO ziet kansen wanneer deze verkenning wordt verbonden aan bredere ambities rondom innovatie, emissiereductie en het streven naar steeds schonere productieprocessen.